Seat No.

QP-16244

Total No. of Pages : 1

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

836 B.Ed.(Semester)

Sub. Name: Pedagogy of School Subject One Part I Sem II- English

Sub. Code: 77926

Day and Date: Thursday ,25-06-2026 **Total Marks: 35**

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Answer in one sentence. **[5]**

a. Write one Objective of Teaching English in India.

b. What is the position of English in Three Language Formula ?

c. Write an activity to develop Listening skill in English.

d. What is story telling ?

e. Write one Merit of Direct method.

Q2) Q 2 Answer any Two of the following in 250 words **[10]**
(a) Explain objectives and steps of teaching poetry
(b) Write the uses of language laboratory
(C) Explain stress, intonation and pronunciation in English.

Q3) Explain the classroom objectives of teaching English at secondary stage (Answer in 800 words) **[10]**

Q4) Q 4 What is Communicative language teaching (CLT) ? How do you use it to teach English at upper primary stage ? (Answer in 800 Words) **[10]**

OR

Explain the importance of learning English in the 21 st century (Answer in 800 words)

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (836) B.Ed.(Semester) (77926) Pedagogy of School Subject One Part I Sem II- English Part 1 SEM 2

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.

SA-27

Total No. of Pages : 04

B.Ed.(Semester -II)
Examination March/April, 2026
Pedagogy of School Subject (Paper-6a-Part-I)
Mathematics Methodology
Subject Code :-77933

Day and Date : Tuesday, 30-06-2026 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

Instructions

1. All questions are compuisur y.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Candidate who intend to write answer in Marathi are advised to read original questions in English.
4. Answer of question number 3 and 4 write about 800 words.

Q.1)Fill in the blank with appropriate word. **[5]**

1) Which of the following processes is responsible for creating fear and anxiety in the students in understanding mathematics?

   a) visualization and representation

   b) mathematical communications

   c) estimation of quantities

   d) memorization of important concepts

2) Which one of the following is the major problem of teaching mathematics?

   a) teaching methods of teacher

   b) use of mathematical tools

   c) classroom operations

   d) knowledge of teaching methods

Scanned with OKEN Scanner

3) Possible indicator pertaining to visual memory barrier hampering with learner's mathematical performance is

a) difficulty in retaining mathematicai facts and difficuity in teiiing time

b) difficulty in using a number line

c) difficulty to count on within a sequence

d) difficulty in handling small manipulations

4) Which of the following cannot be considered as a reason for fear and failure in mathematics?

a) classroom experiences b) symbolic notations

c) structure of mathematics d) gender differences

5) The devices which are used to make teaching methods more effective are known as

a) objectives of teaching

b) principles of teaching com

c) techniques of teaching:2000sfu

d) all of the above

Q.2) Answer the following questions in brief (at least 250 words) (any two)(10)

a) Importance of Mathematics.

b) Explain fundamental branches of Mathematics

c) What are maxims of mathematics.

Q.3) What is inductive method explain merits and demerits of inductive method. **(10)**

Q.4) Explain aim and objectives of mathematics teaching **(10)**

OR

What is correlation. Explain types and importance.

❑❑❑

Scanned with OKEN Scanner

बी.एड. (सत्र–२) परीक्षा
शालेय विषयाचे अध्यापनशास्त्र (पेपर ६ अ–भाग–१)
गणित अध्यापन पद्धती
विषय कोड : ७७९३३

.....

सूचना :

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे ईष्ट ठरेल.

४. प्रश्न क्रमांक ३ आणि ४ चे उत्तर यांची सुमारे ८०० शब्दामध्ये लिहा.

.....

प्र. १) योग्य शब्दाने रिक्त जागा भरा. (५)

१) खालीलपैकी कोणती प्रक्रिया विद्यार्थ्यांमध्ये गणित समजून घेताना भीती आणि चिंता निर्माण करण्यास कारणीभूत आहे?

अ) दृश्यीकरण आणि प्रतिनिधित्व ब) गणितीय संप्रेषण

क) प्रमाणांचा अंदाज ड) महत्त्वाच्या संकल्पना लक्षात ठेवणे.

२) खालीलपैकी कोणती गणित शिकविण्याची प्रमुख समस्या आहे?

अ) शिक्षकांच्या शिकवण्याच्या पद्धती ब) गणिती साधनांचा वापर

क) वर्गातील कामकाज ड) शिकवण्याच्या पद्धतींचे ज्ञान

३) विद्यार्थ्यांच्या स्मरणशक्तीच्या अडथळ्याशी संबंधित संभाव्य सूचकगणितीय कामगिरी आहे

अ) गणितीय तथ्ये टिकवून ठेवण्यात आणि वेळ सांगण्यात अडचण

ब) संख्या रेषा वापरण्यात अडचण

क) एका क्रमामध्ये मोजण्यात अडचण

ड) लहान चलाखीने हाताळण्यात अडचण

४) खालीलपैकी कोणते कारण गणितातील भीती आणि अपयशाचे कारण मानले जाऊ शकत नाही?

अ) वर्गातील अनुभव ब) प्रतीकात्मक चिन्ह

क) गणिताची रचना ड) लिंग फरक

Scanned with OKEN Scanner

५) अध्यापन पद्धती अधिक प्रभावी करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या उपकरणांना म्हणतात

अ) अध्यापनाची उद्दिष्टे　　ब) शिकवण्याची तत्त्वे

क) शिकवण्याचे तंत्र　　ड) वरील सर्व

प्र. २) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या (किमान २५० शब्द) (कोणतेही दोन)　　(१०)

अ) गणिताचे महत्त्व.

ब) गणिताच्या मूलभूत शाखा स्पष्ट करा.

क) गणित अध्यापनाची सूत्रे कोणती आहेत.

प्र.३) उद्‌गामी पद्धती म्हणजे काय? उद्‌गामी पद्धतीचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.　　(१०)

प्र.४) गणित अध्यापनाचे उद्दिष्ट आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.　　(१०)

किंवा

सहसंबंध म्हणजे काय? सहसंबंधाचे प्रकार आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

□□□

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.

Total No. of Pages : 2

March/ April 2026 Examination
B.Ed. (Part-I) (semester II)
Pedagogy school Subject Marathi (Paper-6a-1)
Subject code : 77924

Day and Date : Thursday, 25/06/2026 **Total Marks : 35**

Time : 10:30 am to 12:00 pm

Instructions:

१) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा. (५)

१. ध्वनी, शब्द, वाक्य ही भाषेची वेगवेगळी .....आहेत

अ) रूपे ब) अंगे

क) प्रतीके ड) रचना

२. एका विषयाचा दुसऱ्या विषयासी तसाच प्रत्येक विषयाचा जीवनाशी संबंध जेव्हा आपण जोडत असतो तेव्हा त्याला ..... म्हणतात.

अ) समवाय ब) सहजबंध

क) बाह्यसंबंध ड) परस्परसंबंध

३. निरीक्षण आणि परीक्षण यावरून नियम किंवा व्याख्या शोधून काढण्याच्या पद्धतीला ..... पद्धत म्हणतात.

अ) परिसंवाद ब) अवगामी

क) स्वयंशोधन ड) उद्‌गामी

Scanned with OKEN Scanner

४. विद्यार्थ्यांना स्वयंअध्ययनाची सवय लावण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त पद्धत ..... आहे.

अ) स्पष्टीकरून पद्धत ब) स्वाध्याय पद्धती

क) प्रश्नोत्तर पद्धती ड) नाट्यीकरण पद्धती

५. विद्यार्थ्यांची .....क्षमता विकसित होण्यासाठी विद्यार्थ्यांना चर्चा, परिसंवाद, व्याख्याने ऐकविली पाहिजेत

अ) श्रवण ब) भाषण

क) वाचन ड) लेखन

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)

अ) 'भाषा' संकल्पना सांगून भाषेची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (५)

ब) काव्य अध्यापनाची विविध उद्दिष्टे स्पष्ट करा. (५)

क) विद्यार्थ्यांची लेखनक्षमता तुम्ही कशी विकसित कराल. उदाहरण द्या. (५)

प्र.३ मराठी अध्यापनाच्या विविध पद्धती सांगून कोणत्याही पद्धतीची गुणदोष, वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)

प्र.४ मातृभाषेच्या अध्यापनाची विविध उद्दिष्टे सांगून कोणत्याही एका उद्दिष्टाची स्पष्टीकरणे लिहा. (१०)

किंवा

प्र.४ मराठी अध्यापनातील विविध तंत्रे सांगून मुलाखत तंत्राच्या आधारे विद्यार्थ्यांचे कोणकोणते गुण आपणास विकसित करता येतील ते सांगा. (१०)

◆◆◆

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.

QP-16243

Total No. of Pages : 2

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

836 B.Ed.(Semester)

Sub. Name: Pedagogy of School Subject One Part I Sem II- Hindi

Sub. Code: 77925

Day and Date: Thursday ,25-06-2026 **Total Marks:** 35

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions:

Special Inst.: सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक है।
2) प्रश्न के दाईं ओर लिखे अंक इस प्रश्न के लिये निर्धारित अंक दर्शाते है।

Q1) निम्नलिखित प्रश्नों के चार विकल्प दिए गए है| सही विकल्प चुनकर लिखिए| [5]

i. ..... मतलब छात्रों ने प्राप्त किये हुये ज्ञान का उचित तरह से व्यवहार मे, लेखन मे, जीवन मे उपयोग करना।
   A. ज्ञान
   B. आकलन
   C. उपयोजन
   D. अभिरुची

ii. बिना ..... के श्रवण असंभव है।
   A. किताब
   B. अवधान
   C. अनुभव
   D. सातत्य

iii. त्रिभाषा सूत्र मे पहला स्थान ..... का है।
   A. अंग्रेजी
   B. हिंदी
   C. संस्कृत
   D. मातृभाषा

iv. भाषा को अनुशासित करने का कार्य ..... करता है।
   A. गद्य
   B. पद्य
   C. रचना
   D. व्याकरण

v. जिस ध्वनि चिन्हो से मनुष्य परस्पर विचार विनिमय करता है, उसे ..... कहते है।
   A. भाषा
   B. लिपी
   C. शब्द
   D. वाक्य

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

Q2) निम्नलिखित मे से किन्ही दो प्रश्नों के उत्तर 250 शब्दों मे लिखिए। [10]

a. समवाय की संकल्पना बताकर हिंदी का मराठी से समवाय (अनुबंध) स्पष्ट किजिए। [5]

b. भाषा का अर्थ बताकर उसकी विशेषताओं के बारे मे लिखिए। [5]

c. हिंदी अध्यापन के किन्हीं पाँच शिक्षा सूत्रों के बारे मे लिखिए| [5]

Q3) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर 800 शब्दों मे लिखिए। [10]
गद्य अध्यापन के उद्देश बताकर गद्य अध्यापन की सीढीयों के बारे मै लिखिए ।

Q4) निम्नलिखित प्रश्नों से उत्तर 800 शब्दों मे लिखिए। [10]
हिंदी भाषा शिक्षा की संभाषण प्रणाली का स्वरूप तथा गुण-दोषों के बारे मे लिखिए।

अथवा

हिंदी भाषा शिक्षा के व्यापक उद्देश्यों के बारे मे लिखिए।

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (836) B.Ed.(Semester) (77925) Pedagogy of School Subject One Part I Sem II- Hindi Part 1 SEM 2

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.

Total No. of Pages : 5

March/ April 2026 Examination
B.Ed. (Part-I) (Semester II)
Pedagogy of School Subject (Paper-6A-I) Science
Subject code : 77928

Day and Date : Thursday, 25/06/2026 **Total Marks : 35**
Time : 10:30 am to 12:00 pm

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures in the right indicate full marks.
3. Candidates who intend to write their answer advised to the original question in Marathi are English.
4. Answer question No.2 in 250 words each.
5. Answer question No. 3 and 4 in 800 words each.

Q.1 Choose the correct alternative. **[5]**

1) Which of the following objective in psychomotor domain.

a) Attention b) Responding

c) Value complex d) Imitation.

2) Programmed Learning method based on ..... theory.

a) B. F. Skinner b) Aristotle

c) David Ausubel d) Kilpatrick

3) Written, Practical and ..... are the main types of examination.

a) Unit test b) Test.

c) Remedial Test d) Viva.

Scanned with OKEN Scanner

4) Skill is the next step of .....

a) knowledge b) Understanding

c) Application d) Interest.

5) Earth's Gravitational force theory was pub forth by.....

a) Homi Bhabha b) Newton.

c) C. V. Raman d) Jagdishchandra Bose

Q.2 Answer the following questions in brief (any two) **[10]**

a) What is meant by correlation? Explain the correlation of science to Mathematics and Geography Subject

b) Illustrate the maxims of teaching science.

c) Stat the importance of science in daily life.

Q.3 Explain Demonstration method of teaching Science with the help of following points- **[10]**

a) characteristics.

b) Procedure

c) Teacher's role.

d) Merits

e) Demerits.

Scanned with OKEN Scanner

Q.4 Prepare a lesson plane based on Advance organizer model for any unit in Science. **[10]**

OR.

State the precautions to be taken while writing specifications of objectives. Illustrate the specifications of objectives Understanding and Application in science. **[10]**

◆◆◆

Scanned with OKEN Scanner

मराठी रूपातंर

सूचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) मराठीतून उत्तर लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

४) प्रश्न क्र. २ चे उत्तर २५० शब्दात लिहा.

५) प्रश्न क्र.३ व ४ चे उत्तर ८०० शब्दात लिहा.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. (५)

१. खालीलपैकी ..... हे क्रियात्मक क्षेत्रातील उद्दिष्ट आहे.

अ) अवधान ब) प्रतिसाद

क) मूल्यसमूह ड) अनुकरण

२. क्रमान्वित अध्ययन पध्दती..... यांच्या सिद्धांतावर आधारित आहे.

अ) बी. एफ. स्कीनर ब) ॲरिस्टॉटल

क) डेव्हीड आसुबेल ड) किल पॅट्रीक

३. लेखी, प्रात्यक्षिक व ..... हे परीक्षेचे मुख्य प्रकार आहेत.

अ) घटक चाचणी ब) चाचणी

क) उपचारात्मक चाचणी ड) तोंडी

४. कौशल्य ही ..... च्या पुढची पायरी आहे.

अ) ज्ञान ब) आकलन

क) उपयोजन ड) अभिरुची

५. पृथ्वीच्या गुरुत्वीय बलाचा शोध .....यांनी लावला.

अ) होमी भाभा ब) न्यूटन

क) सी. व्ही. रामन ड) जगदिशचंद्र बोस.

Scanned with OKEN Scanner

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) १०

अ) समवाय म्हणजे काय? विज्ञानाचा गणित आणि भूगोलाशी समवाय स्पष्ट करा.

ब) विज्ञान अध्यापनाची सूत्रे सोदाहरण स्पष्ट करा.

क) विज्ञानाचे दैनदिन जीवनातील महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.३ खालील मुद्यांच्या आधारे विज्ञान अध्यापनाची दिग्दर्शन पध्दती स्पष्ट करा. १०

अ) वैशिष्ट्ये

ब) शिक्षकाची भूमिका

क) कार्यपद्धती

ड) श्रेणी

इ) दोष

प्र.४ विज्ञानातील कोणत्याही एका घटकासाठी अग्रत संघटक प्रतिमानावर आधारित पाठ टाचण तयार करा. १०

किंवा

उद्दिष्टांची स्पष्टीकरणे लिहिताना घ्यावयाची काळजी सांगून विज्ञानाच्या वर्गअध्यापनाच्या आकलन आणि उपयोजन या उद्दिष्टांची स्पष्टीकरणे सोदाहरण लिहा. १०

◆◆◆

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SA-28

Total No. of Pages : 04

B.Ed. (Part-I) (Sem. - II)
Examination, March/April -2026
Assessment for Learning
Sub.code-77934

Day and Date : Monday, 29-06-2026 **Total Marks : 70**

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

Instructions

1. All questions are compuisur y.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Candidate who intend to write answer in Marathi are advised to read original questions in English.
4. Answer of question number 3 and 4 write about 800 words.

Q.1 (A) Fill an appropriate alternative in the following. **[5]**

रिकाम्या जागी योग्य पर्याय लिहा.

i) ..... is a tool of Projective Technique.

a) Puppet show b) check list

c) observation d) Rating scale.

..... हे प्रक्षेषण तंत्राचे एक साधन आहे.

अ) बाहुली नाट्य ब) पडताळा सूची

क) निरीक्षण ड) पदनिश्चयन श्रेणी

ii) Valuing is objective of ..... Domain.

a) Affective b) Psychomotor

c) Effective d) Cognitive.

मूल्यनिर्णय हे ..... क्षेत्रातील अध्ययन उद्दिष्ट आहे.

अ) भावात्मक ब) क्रियात्मक

क) परिणामात्मक ड) बोधात्मक

Scanned with OKEN Scanner

iii) Co-operation is ..... skill

a) Interpersonal b) Personal

c) Social d) communication.

सहकार्य हे ..... कौशल्य आहे.

अ) आंतरव्यक्ती ब) व्यक्तीगत

क) सामाजिक ड) संभाषण

iv) ..... gives four dimensions of evaluation process.

A) Gronlund b) Tayler

c) Benjamin Bloom d) Dr. R. N. Patel

मूल्यमापन प्रक्रियेचे चार घटक .....यांनी सांगितले.

अ) ग्रोनलंड ब) टेलर

क) बेंजामिन ब्लूम ड) डॉ. आर. एन. पटेल.

v) ..... Created taxanomy of educatiorial objectives.

a) Ausubel (b) Benjamin Bloom

c) Good Now d) George shoe.

शैक्षणिक उद्दिष्टांचे वर्गीकरण .....यांनी केले.

अ) असुबेल ब) बेंजामिन ब्लूम

क) गुड नाउ ३) जॉर्ज शु

B) Answer in one sentence. [5]

एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) What is evaluation?

मूल्यमापन म्हणजे काय?

ii) What is the main objective of objective questions?

वस्तुनिष्ठ प्रश्नांचा मुख्य उद्देश कोणता?

Scanned with OKEN Scanner

iii) Which types of questions are included in the open question type?

मुक्त प्रश्न प्रकारामध्ये कोणत्या प्रकाराचे प्रश्न येतात?

iv) Write the main types of tests.

चाचण्यांचे मुख्य प्रकार लिहा, प्रत्यावहनात्मक प्रश्न म्हणजे काय?

v) What is mean by recall type of question?

Q.2 Answer any six of the following in 250 words. **[30]**

खालील पैकी कोणत्याही सहा प्रश्नांची उत्तरे २५० शब्दात लिहा.

a) Elaborate the types of closed type questions with example.

बंदिस्त प्रश्नांचे प्रकार उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

b) Discuss the behavioural points which are essential for the group-learning?

गट-अध्ययनासाठी आवश्यक असणाऱ्या वर्तन बाबींविषयी चर्चा करा.

c) Ditterentiate between summative and formative evaluation.

साकारिक व आकारिक मुल्यमापनातील फरक विषद करा.

d) Explain the principles of evaluation.

मुल्यमापनाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

e) Explain the Hypes of tests?

चाचण्यांचे प्रकार स्पष्ट करा.

f) Explain the types of graphical representation.

आलेखीय सादरीकरणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

g) What is diagnostic test? write its importance in assessment.

नैदानिक चाचणी म्हणजे काय? तिचे मूल्यनिर्धारणातील महत्त्व लिहा.

h) What is validity of test & write the criteria for validity.

चाचणीची सप्रमाणता म्हणजे काय? सप्रमाणतेचे निकष लिहा.

Scanned with OKEN Scanner

Q.3 Calculate the Mean. **[10]**

Class	Frequency
40 - 45	2
45 - 50	3
50 - 55	8
55 - 60	6
60 - 65	6
65 - 70	3
70 - 75	2

Q.4 Discuss the tools of contineous and comprehensive evaluation (CCE) **[10]**

सातत्यपूर्ण व सर्वकष मुल्यमापनाच्या साधनांवर चर्चा करा.

❑❑❑

Scanned with OKEN Scanner

Q.4 Discuss the tools of contineous and comprehensive evaluation (CCE) **[10]**

सातत्यपूर्ण व सर्वकष मुल्यमापनाच्या साधनांवर चर्चा करा.

OR / किंवा

What is Portfolio ? Prepare your portfolio to introduce your work.

विद्यार्थी संचयिका म्हणजे काय? तुमच्या कार्याची ओळख करून देण्यासाठी पोर्टफोलिओ तयार करा.

Q.5 What is Metacognition & Explain it's role in successful learning. **[10]**

अधिबोधन म्हणजे काय? यशस्वी अध्ययनामध्ये आधिबोधनाची भूमिका स्पष्ट करा,

OR / किंवा

which types of feed back you will give to your students & why ? Explain with examples.

तुम्ही तुमच्या विद्यार्थ्यांना कोणकोणत्या प्रकारचे प्रत्याभरण द्याल का? सोदाहरण साष्ट करा.

❐❐❐

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SA-25

Total No. of Pages : 3

B. Ed I, Semester II
March – April 2026 Examination
Pedagogy of School Subject – History
Subject Code : 77930

Day and Date : Tuesday, 30-06-2026 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

Instructions :

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the rights indicates full marks.
3. Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original question in English

Q.1. Write the questions answers in one sentences **(5)**

1. Who tells father of history.
2. Write the happold's definition of history.
3. Who's tells father of concept attainment model.
4. What is meant by concept.
5. What is meant by supervise study.

Q.2. Answer the following questions in about 250 words

(Any two of the following) **(10)**

a. Write the importance of history room.

b. Write the values of history education.

c. Tell the maxims of teaching history.

Scanned with OKEN Scanner

Q.3. State the kinds of audio – visual aids in history method? (800 Words) (10)

Q.4. State the various types of teaching history method. State merits and demerits of source method (800 Words) (10)

OR

What is meant by history and explain various types of history (800 Words) (10)

□□□

Scanned with OKEN Scanner

मराठी रुपांतर

सुचना :

१) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

३) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.१. खालील प्रश्नाची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (५)

१. इतिहासाचा जनक कोणास म्हणतात ते सांगा.

२. हॅप्पोल्ड यांची इतिहाससंबंधी व्याख्या सांगा.

३. संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचा जनक कोणास म्हणतात.

४. संकल्पना म्हणजे काय?

५. पर्यवेक्षित अभ्यास म्हणजे काय?

प्र.२. खालील प्रश्नांची २५० शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)

अ) इतिहास खोलीचे (कक्ष) महत्व सांगा.

ब) इतिहास शिक्षणाची मूल्ये सांगा.

क) इतिहास अध्यापनाची सुत्रे सांगा.

प्र.३. इतिहास अध्यापनात दृक-श्राव्य (audio – visual) शैक्षणिक साधनाचे प्रकार सांगा (८०० शब्दात) (१०)

प्र.४. इतिहास अध्यापनाच्या विविध पद्धती सांगून आसार (source) पद्धतीचे गुण दोष सांगा. (८०० शब्दात) (१०)

किंवा

इतिहास म्हणजे काय? इतिहासाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. (८०० शब्दात) (१०)

❐❐❐

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.

QP-16279

Total No. of Pages : 2

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

836 B.Ed.(Semester)

Sub. Name: Pedagogy of School Subject One Part I Sem II- Geography

Sub. Code: 77931

Day and Date: Tuesday ,30-06-2026 **Total Marks: 35**

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 1) Solve 2 out of 3 questions in Question Number 2 (प्रश्न क्रमांक २ मधील ३ पैकी २ प्रश्न सोडवणे) 1) Solve either question a or b from question number 4

Q1) Solve following MCQ. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. **[5]**

i. The method of creating a virtual image of a place without visiting the actual place is called the _____ method.
प्रत्यक्ष त्या ठिकाणी न जाता त्या ठिकाणाची केवळ आभासी प्रतिमा तयार केली जाते, त्या पद्धतीला _____ म्हणतात.
A. Trip method (सहल पद्धत)
B. Project method (प्रकल्प पद्धत)
C. Method of travel (प्रवास पद्धत)
D. Experimental method (प्रायोगिक पद्धत)

ii. The concept of the study of interaction between Human & Environment was introduced by _____.
मानव व पर्यावरण यांतील आंतरक्रियांचा अभ्यास ही संकल्पना _____ यांनी मांडली.
A. Kant (कान्ट)
B. Taylor (टेलर)
C. Maglen (मॅगलेन)
D. Columbus (कोलंबस)

iii. _____ wrote the book 'COSMOS'.
_____ यांनी 'कॉसमॉस' या ग्रंथाचे लेखन केले.
A. Humboldt (हंबोल्ट)
B. Carl Ritter (कार्ल रिटर)
C. Kant (कांत)
D. Alexander (अलेक्झांडर)

iv. Supervised study performed by students in school during extra time apart from regular school hours is called _____.
शाळेच्या व्यतिरिक्त अतिरिक्त वेळेत विद्यार्थ्यांनी हजर राहून केलेला अभ्यास म्हणजे _____ होय.
A. Assignment technique (स्वाध्याय तंत्र)
B. Supervised study (पर्यवेक्षित अभ्यास)
C. Discussion technique (चर्चा तंत्र)

P.T.O.

Scanned with OKEN Scanner

D. Questioning technique (प्रश्न तंत्र)

v. _____ was the first graphic book produced by Comenius.
कोमेनिअस यांनी _____ हे पहिले चित्रमय पुस्तक तयार केले.
A. Orbis Pictus (ओर्बिस पिक्टस)
B. Cosmos (कॉसमॉस)
C. Picture Pictorial (पिक्टोरीअल)
D. Comenius (कोमेनिअस)

Q2) Answer the following questions. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[10]**

a. How will you use models and television in the teaching of Geography? **[5]**
प्रतिकृती व दूरदर्शन यांचा भूगोल अध्यापनात कसा वापर कराल ?

b. Explain which elements of Geography can be taught through the observation method. **[5]**
भूगोलातील कोणते घटक 'निरीक्षण' पद्धतीने शिकविता येतील, ते स्पष्ट करा.

c. Explain the concept of 'Grammar of Geography'. **[5]**
'भूगोलाचे व्याकरण' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

Q3) What is the importance of co-relation in the teaching of Geography? Explain how you will co-relate Geography with Maths and History. **[10]**
भूगोल अध्यापनात 'समवायाचे' महत्त्व कोणते ? तुम्ही भूगोलाचा इतिहास व गणित या विषयाशी समवाय कसा साधाल ?

Q4) Long Answer Question (Attempt any one). दीर्घोत्तरी प्रश्न . (फक्त 1) **[10]**

a. What is the importance of teaching aids in Geography teaching? How will you use Maps and Globes in the teaching of Geography? **[10]**
भूगोल अध्यापनात शैक्षणिक साधनांचे महत्त्व कोणते ? भूगोल अध्यापनात नकाशा व पृथ्वीगोल यांचा उपयोग कसा कराल ?

b. Explain the concept of Evaluation and explain the tools of Evaluation in detail. **[10]**
मूल्यमापनाची संकल्पना स्पष्ट करून मूल्यमापनाची साधने सविस्तर स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (836) B.Ed.(Semester) (77931) Pedagogy of School Subject One Part I Sem II- Geography Part 1 SEM 2

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.	

SA-20

Total No. of Pages : 03

B.Ed (Part-I) (Semester-II)
Examination March/April -2026
Knowldge and Curriculum (Part-I)
Sub Code-77923

Day and Date : Wednesday, 24-06-2026 **Total Marks : 35**
Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

Instructions
1) All questions are Compulsory
2) Figures to the right full marks.
3) If Confusion is there see English version

Q.1 Match the pairs of following question **(05)**

Group A	Group-B
i) Kothari commission	A) Repablic
ii) Mahatma Gandhi	B) Learning Through Action
iii) Ravindranath Tagore	C) 3 H Concept
iv) Joney Dewey	D) 1966
v) plato	E) Vishwabharti
	F) Research and Action

Q.2 Answer the following question into 250 words (Any TWO) **(10)**

i) Explain Joney Dewey's project methodology.

ii) Explain the needs of Nationality.

iii) Explain the difference between Knowledge and Information.

Scanned with OKEN Scanner

Q.3 Answer the following question into 800 words **(10)**

i) Explain the Concept of national integration.. Explain the role of teacher for national integration.

Q.4 Answer the following question into 800 words. **(10)**

What is the multiculturalism & Exeplain the types of multiculturalisum Curriculum.

OR

What is the Carriculum & what is the characteristics of child centered Curiculum?

□□□

7287

Scanned with OKEN Scanner

(मराठी रूपांतर)

सूचना :

१) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) गोंधळ असल्यास इंग्रजी आवृत्ती पहा.

.....

प्र.१ खालील प्रश्नांच्या योग्य जोड्या लावा.

गट अ	गट ब
१) कोठारी आयोग	अ) रिपब्लीक
२) महात्मा गांधी	ब) कृतीद्वारे शिक्षण
३) रविंद्रनाथ टागोर	क) ३ H संकल्पना
४) जॉन उयूई	ड) १९६६
५) प्लेटो	ई) विश्वभारती
	क) संशोधन व कृती

प्र.२ खालील प्रश्नांची २५० शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)

१) जॉन उयूईची प्रकल्प पद्धती स्पष्ट करा.

२) राष्ट्रीयत्वाची आवश्यकता स्पष्ट करा

३) ज्ञान आणि माहिती यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र. ३ खालील प्रश्नाचे ४०० शब्दांत उतरे लिहा. (१०)

राष्ट्रीय एकात्मतेची संकल्पना स्पष्ट करा. राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे ८०० शब्दात उत्तरे लिहा. (१०)

बहुसांस्कृतीकरण म्हणजे काय? बहुसंस्कृतीत्वाचे विविध प्रकार सांगा.

किंवा

अभ्यासक्रम म्हणजे काय? बालककेंद्रीत अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये सांगा.

❑❑❑

Scanned with OKEN Scanner

Seat No.

MAR_APR 2026 SUMMER EXAMINATION

836 B.Ed.(Semester)

Sub. Name: Learning and Teaching

Sub. Code: 77922

Day and Date: Tuesday ,23-06-2026 **Total Marks: 70**

Time: 10:30 AM To 01:30 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: 3) Refer English version of question paper as original.
4) Answer the question number 3,4 and 5 in 800 words.

१) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
३) मूळ प्रश्नपत्रिका म्हणून इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.
४) प्रश्न क्रमांक ३ ,४ व ५ ची उत्तरे ८०० शब्दात लिहा.

Q1) A. Choose The correct alternative. योग्य पर्याय निवडा. **[5]**

i. The Important factor affecting on learning is .....
अध्ययनावर परिणाम करणारा महत्वाचा घटक म्हणजे ..... होय.

A. Knowledge
ज्ञान

B. Educational Experience
शैक्षणिक अनुभव

C. Family
कुटुंब

D. Society
समाज

ii. 'Plateau' is ..... Stage of learning curve.
'पठारावस्था' ही अध्यन वक्रातील ..... अवस्था होय.

A. First
प्रथम

B. Second
द्वितीय

C. Third
तृतीय

D. Last
अंतिम

iii. Bruner introduced the development theory of .....
ब्रुनर यांनी ..... विकासाची उपपत्ती मांडली.

A. Cognitive
बोधात्मक

Scanned with OKEN Scanner

B. Emotional
भावनिक
C. Social
सामाजिक
D. Action Skill
क्रिया कौशल्यात्मक

iv. The 5th step of teaching 5E model is .....
'5E' अध्यापन प्रतिमानाची पाचवी पायरी ..... होय.

A. to engage
खिळवून ठेवणे
B. to evaluate
मूल्यमापन करणे
C. to expand
विस्तार करणे
D. to explain
स्पष्टीकरण करणे

v. ..... Presented a model of teaching about the memory level.
..... यांनी स्मरण पातळीवरील अध्यापनाचे प्रतिमान मांडले.

A. Herbart
हर्बार्ट
B. Stout
स्टाउट
C. Edgell
एडगेल
D. Macdugal
मॅक्डूगल

B. Answer the following questions in one sentence. खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **[5]**

a. What is meant by 'Learner's Autonomy'?
विद्यार्थी स्वायत्तता म्हणजे काय ?

b. Write the definition of Constructivism?
ज्ञानरचनावादाची व्याख्या लिहा.

c. What is meant by 'Learning Outcome'?
अध्ययन निष्पत्ती म्हणजे काय ?

d. Which laws of learning are given by Thorndike?
थॉर्नडॉईक यांनी मांडलेले अध्ययन विषयक नियम कोणते ?

e. Which are the three stages of teaching planning?

Scanned with OKEN Scanner

अध्यापन नियोजनाच्या तीन अवस्था कोणत्या ?

Q2) Answer the following questions in 250 words. (any Six) [30]
खालील प्रश्नांची २५० शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही सहा)

a. What is transfer of learning? Explain its types. [5]
अध्ययन संक्रमण म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

b. Explain the family related factors affecting on learning. [5]
अध्ययनावर परिणाम करणारे कुटुंबविषयक घटक सांगा.

c. State the levels of teaching & explain in brief memory level of teaching [5]
अध्यापनाच्या पातळ्या सांगून स्मृती पातळी थोडक्यात स्पष्ट करा.

d. Explain the role of teacher in Constructive Approach [5]
ज्ञानरचनावादातील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

e. Describe Thorndike learning theory in short. [5]
थॉर्नडॉईक यांनी मांडलेल्या अध्ययन उपपत्तीचे थोडक्यात वर्णन करा.

f. Explain the value-based relationship between teachers & students [5]
शिक्षक व विद्यार्थी यांच्यातील मूल्याधारित परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

g. Explain the professional ethics of teaching profession. [5]
शिक्षक व्यवसायाची नितीतत्वे स्पष्ट करा.

h. Explain the Various factors of planning of teaching. [5]
अध्यापन नियोजनातील विविध घटक स्पष्ट करा.

Q3) State the meaning of Teaching & Explain the various principles of teaching [10]
अध्यापनाचा अर्थ सांगून अध्यापनाची विविध तत्वे स्पष्ट करा.

Q4) Explain Bruner's Theory of cognitive development & state its education importance. [10]
ब्रुनरची बोधात्मक विकास उपपत्ती स्पष्ट करा. या उपपत्तीचे शैक्षणिक महत्व विशद करा.
OR
किंवा
What is Brain Based Education? Explain the Principles of Brain Based education.
मेंदू आधारीत शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करून मेंदू आधारित शिक्षणाची तत्वे स्पष्ट करा.

Q5) Explain the steps of constructivist teaching planning. [10]
ज्ञानरचनावादी अध्यापन नियोजनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
OR
किंवा
What is meant by learning? Explain the nature of learning process & state the characteristics of learning process.
अध्ययन म्हणजे काय ? अध्ययन प्रक्रियेचे स्वरूप स्पष्ट करा व अध्ययन प्रक्रियेची वैशिष्ट्ये सांगा.

Scanned with OKEN Scanner